

Studie, meditatie en dienstbaarheid

– Wies Kuiper

Dit zijn drie manieren om ons bewustzijn te ontwikkelen. Het is niet een kwestie van het kiezen van één van deze manieren, aangezien ze alle drie noodzakelijk zijn. Misschien besteedt u van tijd tot tijd meer aandacht aan de ene dan aan de andere, maar geen ervan mag verwaarloosd worden.

Dit artikel is een weergave van een lezing die werd gehouden tijdens de Conventie 2002 te Adyar. De titel van deze Conventie was: The Regeneration of Humanity. Wies Kuiper is voorzitter van de T.V.N.

In overeenstemming met het thema van de Conventie zou men kunnen zeggen dat dit de manieren zijn om tot spirituele regeneratie van de mens te komen. Dus als we het willen hebben over de regeneratie van de mensheid, moeten we beginnen bij de mens, oftewel u en ik. Daar ikzelf de mensheid niet kan regenereren volgt hieruit dat het regeneratieproces de taak is van ieder van ons voor zichzelf. Net als bij iemand die ziek is, kan de arts medicatie voorschrijven, maar deze moet worden ingenomen door de zieke – en natuurlijk wordt de zieke genezen en niet de arts.

Terwijl ik nadacht over dit thema stelde ik me de volgende vragen:

- Hoe en waar moet ik beginnen met dit proces, of ben ik er al aan begonnen zonder zelfs maar bewust te denken aan spirituele regeneratie?
- Is het mogelijk te bestuderen hoe het bewustzijn ontwikkeld moet worden zonder meditatie?
- Is het mogelijk dienstbaar te zijn zonder profijt te hebben van studie en meditatie?
- Is het mogelijk te mediteren zonder te studeren en dienstbaar te zijn?

- Wat betekenen deze woorden, deze opdrachten voor mij?
- Wat betekent 'studeren' in de theosofische zin van het woord?

Gelukkig is het antwoord te vinden in de zogenoemde 'Bowen brochure'. H.P. Blavatsky zegt daarin: 'Wat u ook kiest ter bestudering, u moet het altijd herleiden tot de fundamentele ideeën.' Dit zijn:

- De fundamentele eenheid van alle leven;
- Levenloze materie bestaat niet;
- De mens is microkosmisch, maar in wezen is er geen microkosmos noch een macrokosmos, maar slechts één existentie;
- Het hermetisch axioma, zo binnen, zo buiten, zo boven, zo beneden, er is slechts één leven en één wet, en de besturende kracht is één.

Dan zegt HPB iets heel waardevols. Zij suggereert dat het denkvermogen een instrument is van het waakbewustzijn, en elk bewust mentaal beeld dat gevormd wordt betekent een verandering en soms zelf vernietiging van atomen in het brein.

Deze nieuwe soort mentale benadering schept een andere orde in het kleine leven van de hersenen. Het baant 'nieuwe hersenpaden'. Dit soort denken heet Jnana Yoga. Wanneer u actief bent op deze manier, beseft u dat denkbeelden zullen ontstaan die niet tot een soort mentaal beeld geformuleerd kunnen worden. Op deze wijze gaat studie zonder problemen over in meditatie. In De Stem van de Stilte vindt u iets soortgelijks in 'De Twee Paden' (II:9-11), waar de leerling zegt:

'Wat zal ik doen, o Meester, om wijsheid te bereiken?'

'Wat, o Wijze, om volmaaktheid te verwerven?'

Het antwoord is:

'Zoek de Paden. Maar, o Lanoe, wees rein van hart al eer ge uw reis begint. Leer, voordat ge uw eerste stap doet, het echte van het onechte te onderscheiden... Leer bovenal, hoofdgeleerdheid wel van ziele-wijsheid te

onderscheiden, de "Oogleer" van de leer van het Hart.'

Verderop in dezelfde passage vindt u de volgende aanwijzing:

(II:35), '...Om Nirvana te bereiken, moet men eerst Zelfkennis verwerven, en Zelfkennis is de telg van liefdevolle daden.'

Er is wel gezegd dat studie verbonden is met yoga, en nu zien we dat het ook verbonden is met dienstverlening – maar in beide gevallen is studie noodzakelijk om onze dagelijkse levenswijze te transformeren. Persoonlijk vind ik studeren prettig. Ik denk graag lang na over een tekst. Ik vind dit een vruchtbaar proces en het op deze manier studeren helpt ons de betekenis te begrijpen van wat geschreven staat in de verschillende wijsheidstradities.

Normaliter zou ik zeggen dat dienstbaarheid de actie is waar we mee moeten beginnen. Ik denk dat echte dienstbaarheid uit het hart komt en ontstaat uit het begrijpen dat u en ik één zijn. Aanvankelijk vereist dit veel oefening. Er staat een prachtig stuk in de Brihadaranyaka Oepanisjad (IV,4,23):

'Die eeuwige grootheid van de Brahman wordt niet verhoogd door daden, noch verminderd.'

Waarom zouden wij dan handelen? Of heeft dienstbaarheid weinig te maken met actie? Waar Yadsjnawalkya lering geeft aan Maitreyi, gaat de Oepanisjad verder (IV,5,6):

'Toen sprak hij: "Zie, niet om de wille van de echtgenoot is de echtgenoot dierbaar, maar om de wille van de Atman is de echtgenoot dierbaar. ...'

Niet om de wille van zonen zijn zonen dierbaar, maar om de wille van de Atman zijn zonen dierbaar.'

(Oepanisjads, J.A.Blok, Kluwer, 3^e druk, 1956)

Dit is ook te vinden in het gnostische evangelie van Thomas, die hier in Chennai

begraven ligt, en de Christelijke evangeliën van Lucas (14:26) en Mattheüs (10:37):

‘Wie vader of moeder liefheeft boven Mij, is Mij niet waardig...’

Betekent dit dat het evangelie is overgeschreven van de Oepanisjads? Dat denk ik toch niet. Misschien zouden we kunnen zeggen dat de essentie van alle wijsheids-tradities is, het richten van onze belangstelling en waarden van materie naar spiritualiteit.

Elders in het Mattheüsevangelie zegt Jezus (25:35-41):

‘Want Ik heb honger geleden en gij hebt Mij te eten gegeven, Ik heb dorst geleden en gij hebt Mij te drinken gegeven, Ik ben een vreemdeling geweest en gij hebt Mij gehuisvest, naakt en gij hebt mij gekleed’... Dan zullen de rechtvaardigen Hem antwoorden, zeggende: Here, wanneer hebben wij U hongrig gezien en hebben wij U gevoed, of dorstig en hebben wij U te drinken gegeven? Wanneer hebben wij U als vreemdeling gezien en hebben U gehuisvest, of naakt en hebben U gekleed?... En de Koning zal hun antwoorden en zeggen: Voorwaar, Ik zeg u, in zoverre gij dit aan één van deze mijne minste broeders gedaan hebt, hebt gij het Mij gedaan.’

Dit nu moeten wij leren. Het is niet omdat hij naakt was dat wij hem kleding gaven, maar omwille van de Atman.

Het volgende staat bekend als het derde axioma: de fundamentele eenheid van alle leven, en ook de fundamentele identiteit van alle Zielen met de universele Overziel, waarbij laatstgenoemde zelf een aspect is van de Onbekend Wortel.

De waarheid wordt ook prachtig verwoord in *De Geheime Leer*. De Meester vroeg de discipel:

“Kijk eens naar boven, Lanoe (leerling), zie je daar één enkel licht of talloze lichten boven je branden aan de donkere hemel van middernacht?”

“Ik neem één vlam waar, Goeroedeva, ik zie er talloze ongescheiden vonken in schijnen.”

“Je zegt het goed. En kijk nu om je heen en in jezelf. Ervaar je dat het licht dat in jou brandt op enigerlei wijze verschilt van het licht dat in je medemens schijnt?”

(Catechismus, *De Geheime Leer*, I, p.120).

Deze woorden vindt u als u studeert, om het even in welk boek, omdat het een universele les is die wij moeten leren om ons denkvermogen te richten van het onwerkelijke naar het werkelijke – zoals hierboven al gezegd, om nieuwe hersenpaden te maken. Wij weten allemaal dat een pad dat in een dicht woud is gebaad, dagelijks gebruikt moet worden, anders groeit het pad dicht en zal het in korte tijd overwoekerd en onherkenbaar zijn, en helemaal opnieuw opgehakt moeten worden. Zo is het ook met ons andere hersenpad, waarover ik tevoren sprak. Wanneer men dit niet dagelijks doet, verdwijnt het geleidelijk aan.

Als u hierover nadenkt, denkt u misschien: ‘Ik wil hier niet aan beginnen in dit leven; het is te moeilijk, te vermoeiend en ik heb niet genoeg energie om mijn hele leven op dit pad te blijven. Er zijn zoveel andere dingen te doen. Maar u en ik, wij zijn hier in Adyar op dit moment en als wij die verandering echt niet willen maken, zouden wij hier niet moeten zitten.

Tot nu toe hebben wij niet veel gezegd over Meditatie. Echte meditatie is moeilijk, tenminste voor mij wel. Ik herinner me de keer dat ik voor het eerst probeerde te mediteren – en het ging niet. In die tijd had ik een liefhebberij en dat was spinnen. Ik vond spinnen heel prettig en bracht elke dag vele uren door achter mijn spinnewiel. Na een poosje viel het werk mij gemakkelijk en ik besepte dat ik tijdens het werken aan mijn spinnewiel, aan het mediteren was. De cadans, het ritme van het wiel dat ik met mijn voet aandreef, de gemakkelijke beweging van mijn handen bracht mij in aanraking met die andere wereld waarover met zulke mooie woorden gesproken wordt in *De Stem van de Stilte*. Het spinnen

bracht mij hiertoe. Ik was mij niet bewust van deze mogelijkheid, er was geen bewuste intentie – het was min of meer een geschonken genade. Natuurlijk was ik mij er na die eerste keer wel van bewust, maar dat was geen probleem. Het was er, maar niet altijd met dezelfde intensiteit. Het was zoals verteld wordt in Geoffrey Hodson's *Meditation*: Ik was niet het fysieke lichaam, noch het astrale lichaam, noch het mentale lichaam, maar het Zelf.

Dus ik spon en spon... Ik voelde dat in de draad mijn beste ogenblikken samengevat waren, daar ik op dat moment in harmonie was, of beter nog, er was harmonie binnenin mij. Dus toen ik nadacht over de draad, kwam als vanzelf de Griekse mythe over Ariadne bij me op.

Dit verhaal speelt ongeveer 4000 jaar geleden. Theseus was de zoon van Aegeus, koning van Athene. Na het verrichten van allerlei heldendaden, voer hij naar Kreta om zijn vaderstad van het betalen van een vreselijke schatting te bevrijden. De Atheners moesten namelijk aan koning Minos van Kreta, wiens zoon zij hadden gedood, om de negen jaren zeven knapen en zeven meisjes zenden. Deze werden in het Labyrint (een door Daedalus vervaardigd gebouw met talloze vertrekken) aan de Minotaurus, een monster, half mens half stier, als prooi voorgeworpen. Theseus nu voer met de voor het offer bestemde knapen en meisjes naar Kreta. Hier werd hem door Ariadne, de dochter van Minos, een kluwen garen gegeven, opdat hij in de verward door elkaar lopende, duistere gangen van het labyrint de uitgang zou kunnen terugvinden. Theseus doodde de Minotaurus en vergezeld van Ariadne verliet hij Kreta.

Voor mij is een deel van de mythe essentieel, op een symbolische manier. Bij het betreden van het labyrint komt men in duistere gangen. Het monster symboliseert de dierlijke instincten en het effect van hartstocht in de mens. Wanneer men deze hartstochten wil vernietigen, moet men diep in zichzelf duiken en de hartstochten confronteren. De mogelijkheid dat men het contact met zijn hoger Zelf kwijtraakt

is niet denkbeeldig. Maar in dit geval hield het hoger Zelf, gesymboliseerd door Ariadne, de draad stevig in haar handen, waardoor zij Theseus in staat stelde de uitweg uit het labyrint te vinden. Misschien zou je kunnen zeggen dat het hogere Zelf en het lagere zelf samengingen.

Tijdens die nederlaag werd het monster met de stierenkop overwonnen. Dit maakt duidelijk dat hierin nog een symbolisch verhaal besloten ligt. De tijd van Taurus de stier was voorbij, en daarna verscheen Aries de ram, waardoor dit verhaal, zoals hierboven vermeld, ongeveer 4000 jaar geleden gesitueerd wordt, dus 2000 jaar voor het jaar nul.

Terwijl ik nadacht boven mijn draad, gesponnen in meditatie, bedacht ik dat het, althans voor mij, een prachtig symbool kon zijn. Een draad die ons de weg wijst uit moeilijke problemen. Het enige wat u hoeft te doen is het uiteinde van de draad stevig in uw handen houden – en dat betekent dat u zich er altijd van bewust moet zijn, maar vooral in moeilijke tijden wanneer de nederlaag u in de ogen staart in de vorm van welk monster dan ook; of het nu zelfzucht is, haat of wat dan ook.

Wees u altijd bewust van de onzichtbare draad die uw lagere lichamen met uw hogere lichamen verbindt.

Zoals u ziet zijn wij ook in staat deze mythe te gebruiken tijdens ons leven hier op aarde. Soms leven wij als in een labyrint, en misschien schuilt hier kwaad in, maar als wij vanuit onze kennis werken, kunnen wij zorgen voor de verbinding die wij hebben met ons hoger zelf. Helaas hebben wij geen letterlijke draad om stevig in onze handen te houden, dus het moet een mentale draad zijn, en het ene uiteinde moet in het hart gefixeerd zijn en met de symbolische kluwen garen gaan wij op aarde te werk. Als wij dit doen, en de draad in goede conditie is door meditatie en het soort studie die nieuwe hersenpaden creëert, dan kunnen wij misschien weer bij het derde woord komen, namelijk dienstbaarheid.

Dienstbaarheid is moeilijk te begrijpen. Voor mij heeft het weinig te maken met welwillendheid of ondergeschiktheid of zich de mindere voelen ten opzichte van de ander. Naar mijn mening werkt het vanuit de kennis dat alle leven één is, zonder onderscheid tussen u en ik. Misschien is het wel het beste zo te formuleren: er is geen u en geen ik, en alles wat ik doe heeft de intentie van dienstbaarheid naar het idee van het hoger Zelf, de Atman, om een instru-

ment van het hoger Zelf te zijn. Daarin zal in ieder geval de spirituele regeneratie van de mensheid een feit zijn en geen fictie.

Zoals u zich herinnert, begonnen wij met drie aparte methoden voor het ontwikkelen van het bewustzijn: studie, meditatie en dienstbaarheid. Ik hoop dat wij ons nu meer bewust zijn van het onlosmakelijke verband hiertussen.

Vertaling: A.M.I.

Theosofie

De Theosophical Society is samengesteld uit bestudeerders van iedere religie ter wereld of van geen enkele, die verenigd zijn in hun goedkeuring van de Doelstellingen van de Society, door hun verlangen religieuze tegenstrijdigheden op te heffen en mensen van goede wil bijeen te brengen, ongeacht hun religieuze meningen, en door hun verlangen religieuze waarheden te bestuderen en de resultaten van hun studies met anderen te delen. De band die hen verenigt is niet de uiting van een gemeenschappelijke geloofsovertuiging, maar een gemeenschappelijke zoektocht en streven naar Waarheid. Zij vinden dat de waarheid gezocht moet worden in studie, door bespiegeling, door zuiverheid van leven, door toewijding aan hoge idealen, en zij beschouwen waarheid als een prijs om na te streven, niet als dogma dat moet worden opgelegd van hogerhand. Zij vinden dat geloof het resultaat moet zijn van individuele studie of intuïtie en niet het antecedent ervan, en gebaseerd moet zijn op kennis, niet op beweringen. Zij bieden verdraagzaamheid aan allen, zelfs aan de onverdraagzamen, niet als een voorrecht dat zij toekennen maar als een plicht die zij doen, en zij trachten onwetendheid uit te bannen, niet te bestraffen. Zij beschouwen elke religie als een uiting van de Goddelijke Wijsheid en geven de voorkeur aan het bestuderen ervan in plaats van het te veroordelen, en aan de beoefening ervan in plaats van bekeringsijver. Vrede is hun wachtwoord, zoals Waarheid hun doelstelling is.

Theosofie is de verzameling waarheden die de basis vormt van alle religies, en die niet opgeëist kan worden als het exclusieve bezit van wie dan ook. Zij biedt een filosofie die het leven begrijpelijk maakt en die de rechtvaardigheid en de liefde demonstreert die haar evolutie richting geven. Het geeft de dood een rechtmatige plaats als een terugkerend incident in een eindeloos leven, waarbij het de deur opent tot een voller en stralender bestaan. Zij geeft de wereld de Wetenschap van de Geest terug, waarbij zij de mensheid leert de Geest te kennen als zichzelf en het denkvermogen en het lichaam als zijn dienaren. Zij verlicht de geschriften en leerstellingen van religies door hun verborgen betekenissen te ontsluiten, en ze aldus te rechtvaardigen voor het hof van intelligentie evenals ze altijd gerechtvaardigd zijn in de ogen van intuïtie.

Leden van de Theosophical Society bestuderen deze waarheden, en theosofen trachten ernaar te leven. Iedereen die bereid is te studeren, tolerant te zijn, hoog in te zetten en met doorzettingsvermogen te werken is welkom als lid, en het wordt aan de leden overgelaten ware theosofen te worden.

(Deze tekst staat afgedrukt op blz.3 in elke *Indian Theosophist*)